

Norsk avdeling, ICJ-Norge

<http://icj.no>

Terje Einarsen

terje.einarsen@uib.no

Christina Eckhoff Skeie

christinaeckhoff@gmail.com

Kommunal- og forvaltningskomiteen
kommunal-forvaltning@stortinget.no

Oslo/Bergen 16. mai
2023

Innspill til lovforslag om å utvide adgangen til frihetsberøvelse av mindreårige

Kort oppsummert mener ICJ-Norge at utlendingsloven allerede går langt nok i adgangen til frihetsberøvelse av mindreårige som tvangsmiddel i forbindelse med uttransportering. ICJ-Norge mener derfor at lovforslaget om endringer i utlendingsloven § 106 c tredje ledd ikke bør vedtas.

ICJ-Norge viser til Prop. 103 L (2022-2023) om endringer i utlendingsloven (utvisning av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser og frister ved frihetsberøvelse av mindreårige). ICJ-Norge ble ikke invitert til å avgi høringshøringsuttalelse i denne saken, noe som vi mener kunne vært naturlig da ICJ-Norge er en frivillig juristorganisasjon som arbeider med spørsmål som gjelder demokrati, rettsstat og menneskerettigheter, med et egne fagutvalg for humanitær- og flyktningrett og for barns rettigheter. ICJ-Norge avgir regelmessig høringsuttalelser til departementene og Stortinget på ulike rettsområder.

ICJ-Norge ble av nevnte grunn først oppmerksom på saken gjennom kronikk i Aftenposten 08.05.2023 ved Tilsynsrådet for Trandum («[Økt internering av barn kamufleres som barnets beste](#)»).

ICJ-Norge vil derfor benytte seg av adgangen som er opplyst om på [Stortingets hjemmesider](#), til å sende innspill til komiteens postmottak siden saken per i dag fortsatt er under behandling i Kommunal- og forvaltningskomiteen. Vi vil kun kommentere lovforslaget om utvidet adgang til frihetsberøvelse av mindreårige.

ICJ-Norge har merket seg argumentasjonen i nevnte kronikk og i skriftlige innspill til Kommunal- og forvaltningskomiteen fra *Tilsynsrådet for tvangsreturer og utlendingsinternatet* og fra *Redd Barna* (tilgjengelig på komiteens saksside). ICJ-Norge mener også at hensynet til barnets beste interesser aldri kan brukes til å legitimere økt bruk av frihetsberøvelse av mindreårige. Etter ICJ-Norges syn snur regjeringen, med ubetinget støtte av Politidirektoratet (POD) og Politiets utlendingsenhet (PU), med sin argumentasjon barnekonvensjonen på hodet og bruker den mot barn. POD og PU har så vidt vites alltid

gått inn for størst mulig adgang til frihetsberøvelse av mindreårige som tvangsmiddel etter utlendingsloven, og må sammen med flere regjeringer – og Stortinget som lovgiver – bære en ikke ubetydelig del av ansvaret for at mange mindreårige formentlig har vært fengslet/internert i Norge i strid med universelle menneskerettigheter.

Det vises her særlig til [sak](#) for FNs menneskerettighetskomite (Human Rights Committee – HRC) hvor Norge ved avgjørelse i 2022 ble ansett å ha krenket konvensjonen om sivile og politiske rettigheter i en sak om fengsling/internering av et mindreårig barn på Trandum. Saken er blant annet publisert på Utenriksdepartementets hjemmesider. I denne saken var barnet internert/fenglet i til sammen 76 dager. På grunn av prosessuelle omstendigheter knyttet til klagen til HCR, vurderte imidlertid flertallet kun en periode med internering/fengsling i 14 dager, som ble ansett for å være i strid med konvensjonen. Samtidig mente et mindretall at enhver slik internering/fengsling av mindreårige er konvensjonsstridig. Det foreligger også en rettskraftig dom (LB-2016-8370) fra Borgarting lagmannsrett som tidligere har konkludert med at fengsling av barn på Trandum bryter med Grunnloven, SP, FNs barnekonvensjon og torturkonvensjon, og Den europeiske menneskerettskonvensjonen. Når det gjelder det forhold at det i dag også finnes et alternativ til Trandum (Haraldsvangen), viser ICJ-Norge til Redd Barnas innspill, som også er dekkende for ICJ-Norges syn. Denne grunnleggende form av frihetsberøvelse av mindreårige er dermed ikke vesentlig endret, slik ICJ-Norge ser det.

ICJ-Norge reagerer på at regjeringen i Prop. 103 L, godkjent i statsråd 14. april 2023, ikke nevner eller problematiserer at staten har i Borgarting lagmannsrett tidligere vært dømt for alvorlige menneskerettskrenkelser ved frihetsberøvelse av mindreårige. Heller ikke 2022 -saken for HCR er nevnt eller drøftet. ICJ-Norge har videre merket seg at regjeringen i [brev til HRC av 12. mai 2023](#) påberoper seg någjeldende mer begrensede adgang til frihetsberøvelse – som ble strammet inn nettopp blant annet fordi loven tillot menneskerettsstridig frihetsberøvelse av mindreårige – uten å nevne at regjeringen samtidig har fremmet forslag om igjen å utvide denne adgangen. Allerede etter dagens lov er det lagt til grunn at det er mulig å internere/fengsle barn i inntil ni dager.

Etter ICJ-Norges syn er regjeringens dobbeltkommunikasjon til Stortinget og HCR uholdbar i en demokratisk rettsstat. Stortinget er etter ICJ-Norges mening heller ikke gitt et tilstrekkelig opplyst grunnlag for å kunne selvstendig vurdere de menneskerettslige konsekvenser av at lovforslaget blir vedtatt. I dette bildet finner ICJ-Norge det også påfallende og kritikkverdig at *Tilsynet for tvangsreturer og utlendingsinternatet* ikke ble invitert som høringsinstans, til tross for at dette offentlige organet nettopp besitter særlig og uavhengig kunnskap om fengsling/internering av mindreårige og har i samsvar med sitt mandat publisert rapporter av antatt relevans. Tilsynets erfaringer og vurderinger ble dermed holdt utenfor grunnlaget for Prop. 103 L.

På denne bakgrunn kan Stortinget neppe vedta lovforslaget om økt frihetsberøvelse av barn, da det i så fall vil innebære at Stortinget aksepterer stor risiko for nye menneskerettskrenkelser overfor mindreårige.

På vegne av ICJ Norge:

Sign.
Terje Einarsen
Styreleder

Sign.
Christina Eckhoff Skeie
Daglig leder